

EmpowerMed

Bashkia VLORË

*Përmbledhje e analizës së
zonës pilot*

Paketa 1 - Mobilizimi i aktorëve vendorë
28 Shkurt 2020

Ky projekt financohet nga programi kërkimit dhe inovacionit Horizon 2020 të Bashkimit Evropian, kontrata No 847052.

69

Ky dokument është hartuar si pjesë e projektit EmpowerMed - *Fuqizimi i grave për të vepruar ndaj varfërisë energjitike në Mesdhe.*

Drejtuesi i Paketës: Universiteti Autonom i Barcelonës (UAB)
Partneri përgjegjës: Milieukontakt Shqipëri (MiA)

Dokumenti D1.2
VERSION FINAL 28 Shkurt 2020

AUTOR: Valbona Mazreku (MiA)
KONTRIBUES: Arion Sauku (MiA), Nertili Lugji (MiA)

Shënim: Riprodhimi i përmbajtjes ose pjesëve të tij lejohet vetëm me autorizim nga autorët dhe me citimin e burimit.

Vlora, perla e jugut tepër ekspozuar ndaj ndryshimeve klimatike

Bashkia Vlorë përbëhet nga 5 njësi administrative: Vlorë, Orikum, Qendër Vlorë, Novoselë dhe Shushicë. Në të bën pjesë dhe i vetmi park detar-bregdetar ai i Sazan-Karaburun.

Bashkia e Vlorës ka një sipërfaqe prej 616.85 km² me densitet 169.9 banorë/km². Në 1 janar 2020 rezultojnë **202,751 banorë** (gra 101,332, burra 101,419) të regjistruar në Vlorë. 49% e popullsisë është rezidente në Vlorë. Në zonat urbane, janë të regjistruar rreth 71% e popullsisë. Zona ka praninë e minorancave etnike (Greke, Rome e Egjiptiane).

Karakterit turistik i zonës ka çuar në zhvillimin e madh të shtëpive të para e të dyta, si dhe të shërbimit të turizmit përgjatë zonës bregdetare. Sipas Censurit të 2011 në bashkinë Vlorë ka patur rreth 14,726 banesa stok ndërkohë aktualisht ka 16,269 ndërtime stok.

Vitet e fundit, 2015-2018, zona veriore e bashkisë Vlorë është kërcënuar nga përmytjet nga lumenjtë Seman dhe Vjosë dhe vlerësohen mjaft dëme në banesa dhe bagëti.

Në vitin 2018 papunësia në total në qarkun Vlorë ishte 21.9%, shumë më e lartë se niveli kombëtar prej 12.3% (Gra 26.2% dhe burra 18.7%).

Sektorët kryesor ekonomikë të Bashkisë Vlorë janë shërbimet në funksion të turizmit, bujqësia dhe industria.

Furnizimi me ujë dhe energji elektrike është në gjendje jo të mirë.

Sistemi i furnizimit me ujë është i amortizuar. Në nivel qarku ka ende banesa që nuk kanë akses në furnizimin me ujë, rreth 980 të tilla, ose 3,358 banorë, pjesa më e madhe në zonat rurale (71.4%).

Furnizimi me energji bëhet nga i vetmi operator që vepron në Shqipëri OSHEE sh.a. Situata e rrjetit elektrik është në gjendje jo të mirë, duke u përkeqësuar vitet e fundit për arsyen e mbingarkimit të rrjetit nga ndërtimet informale. Tarifimi i energjisë elektrike nuk ka më përshkallëzime të çmimit të energjisë elektrike për familjarët me dy nivele, dhe të gjithë konsumatorët familjarë paguajnë 9.5 lekë për kWh pa tvsh.

Bashkia Vlorë ka 83,665 abonentë, ku nga këto 72,141 janë familje (86%). Pagues të rregullt janë rreth 64% e abonentëve. 25,868 familje janë debitore (36%) ndaj OSHEE, ndërsa 14,501 abonentë familjarë janë të larguar apo kanë një konsum tepër të ulët. Mesatarja e konsumit mujor për familje është 162 kWh. Nga të dhënat e ERE-s 2018 konsumi mesatar mujor në nivel kombëtar për klient familjarë është rreth 211 kWh. Vlora paraqitet me një mesatare më të ulët (rreth 23%) që është tregues i një zhvillim të ulët, mungesë të teknologjisë, mungesë të industrisë dhe një tregues i varfërisë në zonë.

Në kushtet aktuale shumë më tepër familje duhet të përfitojnë statusin e klientit në nevojë

Komisioneri i mbrojtjes nga diskriminimi pas ankesave të bëra nga qytetarë ka arritur në përfundimin se: ka mungesë të akteve nënligjore për kriteret dhe procedurën për përfitimin e statusit të klientit në nevojë dhe mënyrën e trajtimit të tyre, parashikuar të përfundonte brenda 12 muajve nga data e hyrjen në fuqi të Ligjit nr 43/2015.

Nisur nga fakti që (i) rritja e çmimit të energjisë elektrike është më e lartë në krahasim me rritjen e të ardhurave; (ii) pamundësisë për të siguruar energji me çmim më të ulët; (iii) nevojës në rritje për energji; (iv) mungesës së efikasitetit në përdorimin e energjisë, (v) mungesës së përkufizimit për kategorinë e klientëve në 'varfëri energjitike' vetëm 1.2% e

familjeve përfitojnë ndihmë ekonomike

Bashkia Vlorë numëron rreth 57,260 familje nga të cilët 726 familje përfitojnë ndihmë ekonomike, 450 tetraplegjike dhe të verbër të grupit të parë si dhe 6,600 pensionistë. 208 prej tyre janë gra kryefamiljare, ndërsa për personat me aftësi të kufizuar që përfitojnë ndihmë ekonomike janë 689 gra dhe 1,584 burra.

Bashkia Vlorë ka një 190 familje nga **komuniteti rom dhe egjiptian**. 85% e tyre jetojnë në banesa me probleme në ndërtim, termoizolim dhe higjenë. Rreth 82% e tyre jetojnë në familje me pesë ose më shumë anëtarë. Papunësia është e lartë në këtë komunitet. Pjesa më e madhe e fëmijëve shoqërojnë prindërit në aktivitetet e tyre të përditshme ose nxirren për të lypur. Pavarësisht varfërisë ekstreme, pjesa më e madhe e familjeve Rome nuk përfitojnë nga skemat e ndihmave ekonomike.

Sëmundjet më së shumti janë polmunare (bronkopleomoni), alergjike të stinës, hipertensive dhe anemi të lindura, ku rreth 15-20% e komunitetit në NJA Novoselë është mbartës.

Klienti në nevojë nuk është një entitet i mirëdefinuar dhe është i lidhur në një masë të madhe me gjininë.

Përgjatë zbatimit të projektit do të punojmë me këto grupe vulnerabel:

- Të moshuarit (pensionistët), kryesisht gra.
- Familje me një prind të vetëm, kryesisht nëna të vetme, beqare.
- Komunitetet etnike (rome, egjiptiane)
- Të papunë dhe të punësuar në rrezik varfërie, kryesisht gra.

Mbështetja dhe bashkëpunimi përgjatë projektit do të synojnë:

- I. Partneritet me familjet vulnerabel, organizatat që operojnë prej vitesh në nivel lokal (World Vision, CRCO, Change).
- II. Realizimin e workshopeve për shëndetin, me pjesëmarrjen e stafit të Qendrës Shëndetësore dhe angazhimin në identifikimin e familjeve në nevojë.
- III. Fokusimin në problematikat e strukturave të banesave, si (lagështia, myku, termoizolimi, ngrohja, gatimi etj) për të zgjidhur çështjet që lidhen me përballimin e nevojave bazë jetësore për familjet vulnerabel.
- IV. Nxitjen e praktikave të mira të investimeve (në rehabilitimet e banesave sociale) për të siguruar standartet minimale jetike dhe akses të plotë në energjinë elektrike.
- V. Zhvillimin e studimeve me Universitetet dhe institucionet e tjera kërkimore për përgatitjen e auditorëve të ardhshëm të energjisë.
- VI. Përfshirjen e anëtarëve të komunitetit rom si vullnetarë gjatë intervistave dhe në ndërhyrjet e vogla në terren.
- VII. Lobimin tek pushteti vendor që në ndërtesat publike si shkolla, qendra shëndetësore dhe godina të tjera të agjencive publike të merren masa për të adresuar performancën e energjisë.
- VIII. Përmirësimin e politikave sociale të cilat ndihmojnë shtresat e familjeve me të ardhura të ulta për përballimin e varfërisë energjitike dhe të zhduket informaliteti.
- IX. Stimulimin e politikave mbi varfërinë energjitike sensitive ndaj gjinisë. Mbledhur të dhëna sipas gjinisë. Mospasja e të dhënave do të thotë mungesë vizibiliteti, mungesë interesi; e cila ndiqet nga mungesa e veprimeve dhe mungesa e përgjegjshmërisë.